

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3138/2019. (VI. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria 2018. október 8-án meghozott, Bfv.III.292/2018/8. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Magyar György ügyvéd, 5700 Gyula, 48-as utca 6.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria 2018. október 8-án meghozott Bfv.III.292/2018/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott döntés elmentés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával.
- [2] 1.1. Az indítványozó előadta, hogy a Békéscsabai Járásbíróság 2016. április 20-án meghozott 19.B.130/2015/72. számú ítéletével bűnösnek mondta ki csalás bűntettében, valamint megszüntette a Szegedi Városi Bíróság 10.B.1961/2010/8. számú ítéletével a számvitel rendjének megsértése miatt alkalmazott próbára bocsátást. A Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság fellebbezés alapján eljárva 2017. október 24-én meghozott 4.Bf.275/2016/9. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta. A jogerős ítélet ellen az indítványozó terhelt védője felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján, melyben az eljárási szabályok megsértése körében kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem volt törvényesen megalakítva, mivel nem az előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt tanács járt el. Álláspontja szerint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8. § (1) és (2) bekezdései alapján a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró. Az indítványozó állítása szerint a másodfokon eljáró tanács a Gyulai Törvényszék 2016.E1.III.A.3/19. számú ügyelosztási rendje szerint az egészséget veszélyeztető bűncselekmények, a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények, a költségvetést károsító bűncselekmények, valamint a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények kapcsán volt jogosult eljárni, vagyon elleni bűncselekmények tárgyalására nem volt kijelölve, ennek ellenére a csalás bűntette miatt folyamatban lévő ügy tárgyalására e tanácsot jelölték ki.
- [3] A Kúria végzésében az ítéleteket hatályában fenntartotta. Az indokolásban foglaltak szerint a régi Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja körébe eső abszolút hatályon kívül helyezési ok a 373. § (1) bekezdés II/a) pontja alapján az, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva. Ugyanakkor az indítványozó által sérelmezett előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró kötelező részvételére vonatkozó szabályokat a régi Be. nem tartalmazott, ezért a másodfokú bíróság abszolút eljárási szabálysértést nem követett el.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint azzal, hogy az ügyben másodfokon eljáró tanács nem felelt meg a Bszi. által támasztott feltételeknek, ennek ellenére a Kúria nem rendelkezett ezen ítélet hatályon kívül helyezéséről, sérült a törvényes bíróhoz, ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. §-a szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. §-ok szerinti követelményeknek.

- [6] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Jelen indítvány nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, ugyanis az Alkotmánybíróság már több korábbi döntésében is értelmezte a törvényes bíróhoz való jog követelményét, melyhez képest az indítvány eltérő alkotmányossági problémát nem vet fel.
- [7] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog magában foglalja a törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelményt is, melyből levezethető a törvényes bíróhoz való jog követelménye. Ezt az alkotmányos elvet az Alkotmánybíróság – ellentétben a Kúria támadott döntésével – a Bszi. szabályainak figyelembevételével részesítette alkotmányos védelemben. A Bszi. a törvényes bíróhoz való jogot úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése], a törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával, objektív alapokon történhet. {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32], 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [76], 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [40]} A törvényes bírótól való elvonás tilalma – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésekor azonban, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33], 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75], 3375/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [8] Jelen ügyben a Gyulai Törvényszék tájékoztatása szerint az eljáró tanács kijelölésére a Bszi. 11. § (2) bekezdése alapján került sor, mely lehetővé teszi az ügyelosztási rendtől való eltérést az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, valamint a bíróság működését érintő fontos okból. Az ügyek kiosztására jogosult vezető a hatályos ügyelosztási rendnek megfelelően a törvényszék 1.Bf. tanácsára osztotta az ügyet, azonban a tanács elnöke a régi Be. 21. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási okot jelentett be, erre tekintettel osztották át az ügyet a 4.Bf. tanácsra. Noha az ügyben eljáró Kúria nem vizsgálta a Bszi. szabályainak való megfelelést, azonban a fentiekre tekintettel nem merült fel a törvényes bíróhoz való jog sérelme, ezért az indítvány nem vet fel az Abtv. 29. §-a szerinti bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet sem.
- [9] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésével a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. június 4.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [10] Nem támogatom a visszautasító döntést, mert az ügy lényegét érintő kúriai álláspontot – az előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíróhoz való jognak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog aspektusaként való el nem ismerését – a végzés indokolása korrigálta, és nagyon helyesen ennek alaptörvényi garanciaként elismerését rögzítette több korábbi alkotmánybírósági határozat alapján (pl. 36/2013. (XII. 5.) AB határozat,

Indokolás [32]). Ennek ellenére ezután elfogadta az indítvánnyal támadott bírósági elnök tájékoztatása alapján, hogy az ettől való eltérés indokolt volt, és ezzel támasztotta alá az indítvány visszautasítását. Megítélésem szerint már ez a végzés által tartalmazott érdemi vizsgálat is csak elutasítást, és nem visszautasítást tett volna lehetővé. Ehhez azonban meg kellett volna még előtte vizsgálni a mellőzés részleteit, és végigjárni az előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bírónak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog aspektusaként elismerését és ennek alaptörvényi jelentőségét. Személyes véleményem szerint ez az aspektus a bírói függetlenség egyik leglényegesebb összetevője, és ezért mindenképpen fontosnak tartottam volna az indítvány érdemi elbírálását. Még ha az érdemi vizsgálatot elutasítással is zártuk volna a konkrét esetben, de az bírói ügyelosztási rend kérdéseit alkotmányos ellenőrzés alá vonva a bírói függetlenség kérdéskörét rendszeresebben ki tudtuk volna bontani. Ezért nem tudtam megszavazni a többségi döntést.

Budapest, 2019. június 4.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1806/2018.

• • •